

М. С. Габрель

Дослідження структурних зрушень в економіці Закарпатської області

Здійснено аналіз секторальної, відтворювальної та галузевої структури економіки Закарпатської області. На основі розрахунку інтегрального коефіцієнта структурних зрушень за основними показниками економічної діяльності обраховано інтенсивність структурних змін в економіці регіону. Окреслено перспективи та основні напрями структурних змін, які необхідні для досягнення зростання економіки регіону.

Ключові слова: структурні пропорції, структурні зрушення, валова додана вартість, промисловість, регіон, галузева структура, секторальна структура, відтворювальна структура.

Постановка проблеми. Структурний аспект розвитку економіки регіону проявляється як безпосередньо через кількісне зростання, так і через певні якісні зміни в економіці. Структурні зрушення – це суттєві зміни внутрішнього складу економічної системи та взаємозв'язків її елементів. Змістом структурних зрушень є виникнення нових системних якостей, тобто зміна основних характеристик економічної системи регіону. Тому велике практичне значення має вивчення структури в динаміці, оцінка структурних зрушень, виявлення та характеристика основних тенденцій розвитку економічної системи регіону. Особливу актуальність має проблема визначення напрямків структурних зрушень з метою досягнення ефективної оптимальної економічної структури. З огляду на це, структурні зрушення в економіці регіону повинні розглядатися не тільки як результат економічного розвитку, але і як важливий чинник неухильного прогресу економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним і прикладним питанням дослідження структури та структурних зрушень в економіці або в окремих її сферах присвячені наукові праці таких вчених як: О. Алимової, В. Андрієнко, В. Беседіної, Я. Базилюка, С. Білої, З. Варналія, О. Власюка, В. Гейця, А. Гальчинського, А. Головача, С. Дорогунцова, А. Єріної, С. Єрохіна, Я. Жаліла, Б. Кваснюка, В. Коломойцева, І. Крючкової, І. Лукінової, І. Манцурова, С. Мочерного, Т. Шинкоренка, М. Якубовського та інших. Серед відомих зарубіжних вчених варто відзначити П. Кларка, В. Леонтєва, Р. Стоуна, Х. Ченера та інших. Проте, незважаючи на значний науковий доробок за цими питаннями, ще багато проблем залишаються дискусійними й недостатньо розробленими.

© *М. С. Габрель*, 2014.

Метою статті є дослідження закономірностей та аналіз структурних зрушень в економіці Закарпатської області з подальшим окресленням перспектив та напрямків структурних змін в економіці регіону.

Виклад основного матеріалу. Структура економіки регіонів характеризується неоднорідністю, відповідною ієрархією і пропорціями між її складовими. Нажаль, це призводить інколи до певних дисбалансів та проблем в розвитку економіки регіонів України. Структурні зміни в економіці регіону ми будемо розглядати через призму змін у секторальній, галузевій та відтворювальній структурі Закарпатської області. Для оцінки секторальних змін ми проаналізуємо тенденції та зміни обсягів реалізованої продукції (робіт, послуг) за різними сферами економічної діяльності, капітальних інвестицій та чисельності працюючих тощо.

Впродовж 2006-2013 рр. обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг) Закарпатської області збільшився в 1,9 рази, а саме з 118483,7 млн грн. до 230251,2 млн грн. Позитивні тенденції, щодо зростання обсягів реалізованої продукції (робіт, послуг) спостерігалися майже за всіма видами економічної діяльності. Проте присутнє зменшення питомої ваги деяких видів діяльності, зокрема частки обсягу наданих фінансових послуг, будівельних організацій, операцій з нерухомим майном (рис. 1). Дана ситуація зумовлена в значній мірі, як наслідками світової фінансової, так і політичної кризи, в т. ч і зменшенням попиту населення на придбання житла у зв'язку із знеціненням грошових коштів.

У структурі реалізованої продукції (робіт, послуг) області у 2006 році найбільша частка близько 86% загального обсягу виготовленої продукції припадала на дві сфери економічної діяльності, а саме торгівлю (45,31%) та промисловість (40,57%). Інші сфери економічної діяльності області мають незначний вклад у обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг). Наприклад, на будівництво припадало 3,83%, діяльність транспорту на зв'язку (3,01%), сільське господарство (2,83%), операції з нерухомим майном (1,74%) від загального обсягу виготовленої продукції області. Вклад інших сфер економічної діяльності, щодо реалізації продукції є менше 1,2%. Така тенденція є проявом низького рівня диверсифікації економічного потенціалу області.

Як бачимо, впродовж 2006-2013 рр. ситуація не змінюється. Свідченням того є те, що в економіці області у розподілі реалізованої продукції (робіт, послуг) за видами економічної діяльності пріоритетними сферами надалі залишаються торгівля, ремонт автомобілів, побутових виробів і предметів особистого вжитку, діяльність готелів та ресторанів, а також промисловість. Питома вага даних видів діяльності від загального обсягу реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) у 2013 р. сумарно склала близько 88%.

Рис. 1. Динаміка структурних змін за секторами економіки в абсолютних показниках за 2006 та 2013 рр. (млн грн)

Складено автором на основі: [1-2].

Варто зазначити, що значне місце у структурі реалізованої продукції у 2013 році і надалі посідають діяльність транспорту і зв'язку та будівництво (7%). Водночас, за цей період часу зменшилась частка будівництва в загальних обсягах реалізованої продукції (робіт, послуг) області, а саме з 5,76% до 3,83%. Спад виробництва в галузі зафіксовано починаючи з 2009 року. Слід вказати, що за останні шість років будівельна галузь області працює дуже неритмічно, про що свідчить індекс обсягу виконаних робіт: 2008 – 93,2%, 2009 – 62,7%, 2010 – 59,8%, 2011- 94,9%, 2012 – 76,5%, 2013 – 99,3% [1]. Разом з тим, часткове скорочення обсягів будівельних робіт було спричинене такими економічно-фінансовими чинниками, як: погіршення умов фінансування підприємств галузі через скорочення обсягів кредитування та підвищення відсоткових ставок на кредити; встановлення більш жорстких умов отримання кредитів через кризу ліквідності на світових та українському фінансовому ринках; зменшення платоспроможного попиту корпоративного сектора у зв'язку із зменшення обсягів прибутків підприємств та низьку доступність кредитів; зменшення платоспроможності населення через зменшення реальних доходів населення та обсягів іпотечного кредитування.

Незначною залишається частка виготовленої продукції сільського господарства. Однак, з 2009 р. вона починає зростати та у 2013 р. становить 2,83% проти 1,78% у 2006 р. Приріст виробництва було забезпечено за рахунок підвищення виробництва продукції як тваринницької, так і рослинницької галузі.

Негативною тенденцією є низький рівень розвитку сфери послуг у фінансовій діяльності, яка забезпечує економічні трансакції та може бути добрим інструментом для проведення структурних змін. Частка фінансової діяльності у 2006 р. склала 0,22%, а у 2013 р. 0,18%. Слід зазначити, що фінансовий сектор є одним з найважливіших сфер економіки європейських країн світу, тому особливо увагу слід звернути на підтримку його розвитку. Адже він має найбільшу вагу у структурі їх реалізованої продукції (робіт, послуг). Разом з тим, пожвавлення економічних процесів в фінансовому секторі можливе лише за умови поліпшення бізнес-клімату та створення сприятливих умов для надходження інвестицій в економіку регіону.

Варто вказати, що за період 2006-2013 рр. майже не зростає попит на продукцію, яка задовольняє більш високий рівень потреб, а саме послуги освіти (0,04%). Одночасно також зменшуються індивідуальні послуги (з 0,39% до 0,20%), послуги охорони здоров'я та надання соціальної допомоги (з 0,8% до 0,79%), а також операції з нерухомим майном (2,39 до 1,74%). Безумовно, активізація цих сфер економічної діяльності є можливою в умовах економічного зростання, активізації підприємницької діяльності та збільшення реальних доходів населення на, що і повинні бути спрямовані зусилля органів як місцевої, так і державної влади.

Щодо обсягу капітальних інвестицій в економіку області, то за період 2006-2013 рр. він збільшився у 1,17 разів, а саме з 2335,1 млн грн. до 2769,1 млн грн. Активізація інвестиційної діяльності відбувається майже за всіма видами економічної діяльності. Найбільший обсяг капітальних інвестицій впродовж 2006-2009 рр. було спрямовано у розвиток промисловості. Зокрема, на цю сферу економічної діяльності у 2006 р. припадало 24,56% від загального обсягу капітальних інвестицій вкладених в економіку області. Впродовж 2006-2013 рр. спостерігаються коливальні тенденції щодо розподілу капітальних інвестицій за сферами економічної діяльності. Зокрема, починаючи із 2010 р. тенденції дещо змінюються, а саме – перше місце за обсягами інвестицій займає сфера будівництва (37,6%), друге – промисловість (19,45%). Найменший обсяг інвестицій впродовж аналізованого періоду часу направлено на розвиток комунальної сфери області. Водночас, іноземні інвестиції розміщені протилежним чином, а саме у промисловості зосереджено 78,7%; транспорт, складське господарство, поштову та кур'єрську діяльність – 6,1%; операції з нерухомим майном – 4,1%; оптову та роздрібну торгівлю – 3,4%; сільське

господарство, лісове та рибне господарство – 0,7%; будівництво – 0,7% від загального обсягу залучених інвестицій по області.

Поряд з тим, чисельність зайнятих за видами економічної діяльності впродовж 2006-2013 рр. несуттєво зменшилась, а саме з 543,3 тис. осіб до 541,2 тис. осіб [3]. За цей же період часу зменшилась чисельність працюючих осіб у промисловості, сільському господарстві, фінансовій діяльності, охороні здоров'я та комунальній сфері області. Це є свідчення нерозвиненості ринку праці, а саме не активної роботи органів влади щодо створення нових робочих місць у регіоні. Разом з тим, варто зазначити, що найбільша частка зайнятого населення працює у сфері торгівлі та сільському господарстві, а саме 21,63% та 23,57%.

За таких обставин, на наш погляд, логічно обрахувати інтенсивність структурних змін за основними показниками економічної діяльності області на основі розрахунку інтегрального коефіцієнта структурних зрушень (табл. 1).

Найбільш інтенсивно структурні зміни відбулися в сфері капітального інвестування. За іншими показниками інтегральний коефіцієнт структурних зрушень розподіляється більш менш рівномірно, що свідчить про позитивні тенденції розвитку економіки регіону в цілому. Зокрема,

Таблиця 1

Інтегральний коефіцієнт структурних зрушень за основними показниками економічної діяльності Закарпатської області

Роки	Інтегральний коефіцієнт структурних зрушень					
	Обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг)	Капітальні інвестиції	Кількість зайнятих працівників	Валова додана вартість	Валовий випуск продукції та послуг	Проміжне споживання
2007	2,1	23,8	2,6	5,8	4,0	2,6
2008	2,2	12,1	3,0	5,6	3,3	3,4
2009	6,9	22,8	4,6	15,8	18,9	15,8
2010	5,0	27,9	2,4	8,0	16,4	16,9
2011	4,0	29,8	2,8	6,3	3,2	2,2
2012	5,1	32,9	2,0	10,1	6,4	8,1
2013	12,9	37,7	4,0	12,8	9,7	5,5
2014	2,1	1,0	1,4	2,0	1,0	0,3
2015	2,0	1,0	1,4	1,8	0,9	0,3
2016	1,8	1,0	1,5	1,7	0,8	0,3

Складено автором на основі: [1-3; 5].

найвищий інтегральний коефіцієнт в сфері капітального інвестування склав у 2013 р. – 37,7%, 2012 р. – 29,8% та у 2009-2010 рр. відповідно 22,8% та 27,9%. В інші роки структурні зміни в сфері інвестування за основними видами економічної діяльності відбувалися значно повільніше, причому різниця становила біля 2 разів, що з одного боку може бути свідченням специфіки самого процесу інвестування (нерівномірне надходження фінансових ресурсів, яке зумовлене початком певних проєктів), а з іншого – несприятливими тенденціями у формуванні інвестиційного середовища області. Такі тенденції є свідченням того, що інвестиційне середовище не забезпечує стабільне та рівномірне надходження до кожного із секторів економіки, що в кінцевому результаті відбивається на інших показниках функціонування господарства, в першу чергу на обсязі реалізованої промислової продукції.

Як видно з таблиці, найбільш значущі структурні зміни очікуються в валовій доданій вартості від 1,7% до 2,0%, а також в обсягах реалізованої продукції від 1,8% до 2,1%. За такою прогнозою тенденцією у 2016 р. може спостерігатися падіння у торгівлі (на 11,69 в. п.), діяльності транспорту (0,87 в. п.), будівництві (0,09 в. п.), охороні здоров'я (0,27 в. п.) та освіті (0,01 в. п.). Проте зростатиме промисловість (на 11,68), сільське господарство (на 1,0 в. п.), операції з нерухомим майном (на 0,10 в. п.), надання комунальних послуг (на 0,10 в. п.), а також фінансова діяльність (на 0,05%). Такий очікуваний стан структурних процесів можна оцінити як позитивно, так і негативно. Позитивним є розвиток сфер, які створюють продукцію з високою доданою вартістю. Негативним є зменшення сфери послуг, будівництва, що вказує на зменшення купівельної спроможності населення тощо.

В цьому контексті своєчасним є дослідження змін як в секторальній, так і в галузевій структурі Закарпатської області. Аналізуючи обсяг реалізованої промислової продукції впродовж 2006-2013 рр. варто відмітити щорічне його зростання, окрім кризового 2009 р. Так, впродовж аналізованого періоду обсяг реалізованої промислової продукції збільшився з 4806,4 млн грн. до 10035,8 млн грн., тобто у 2,1 рази. Збільшення обсягів виготовленої продукції зафіксовано у всіх галузях промисловості. Найбільшими темпами за цей період часу збільшується обсяг виробництва у галузях хімічної та нафтохімічної промисловості, виробництва та розподілу електроенергії та машинобудування, а саме у 4,2, 2,5 та 2,2 рази.

У структурі реалізованої промислової продукції області за видами діяльності найбільшу питому вагу займає продукція переробної промисловості, яка становить 80,4%. Домінуючою галуззю спеціалізації області є машинобудування. У 2013 р. на дану галузь припадало 48,5%

загального обсягу реалізованої продукції [4]. За кількістю працівників цей вид діяльності посідає у промисловості області перше місце. Так, у 2013 р. на підприємствах машинобудування працювало 17,7 тис. найманих працівників, або 38% від загальної чисельності у промисловості. Темпи зростання обсягів виробництва в машинобудуванні є свідченням того, що економіка області на інноваційному шляху розвитку.

Друге місце у структурі реалізованої продукції області посідає виробництво та розподілення електроенергії, газу та води – 16,3 %. Разом з тим, негативною тенденцією розвитку економіки області є суттєве зменшення частки харчової промисловості, а саме з 15,6% у 2006 р. до 10,9% у 2013 р., що є результатом часткової втрати наявного технологічного потенціалу – стрімкого старіння основних фондів та підвищення ступеня їх зносу. За чисельністю працівників харчова промисловість посідає четверте місце серед інших галузей промисловості регіону. Однак, кількість працівників галузі щорічно скорочується. Так, у 2013 р. порівняно з 2006 р. кількість зайнятих у харчовій промисловості скоротилося майже на 50%. Зважаючи на те, що чисельність працівників в цій галузі зменшується значно вищими темпами, ніж в цілому по промисловості, їх частка також зменшується, а саме з 40% до 10% від загальної кількості зайнятих у промисловості [3].

Варто зазначити, що за період 2006-2013 рр. зменшується частка легкої промисловості (з 5,5% до 4,1%). Хоча сама частка зайнятих працівників несуттєво зменшилась з 22% до 20%. Понад 80% підприємств легкої промисловості працює за давальницькою схемою, що дедалі більше залежить від зарубіжних партнерів. Інвестори змінюють асортимент продукції, яка є все більше трудомісткою, проте з меншою кінцевою вартістю. Тому в цій сфері стоїть завдання переломити нинішні негативні тенденції, які стоять перед галуззю. Підвищення конкурентоспроможності вітчизняних товарів легкої промисловості можливе за умов: залучення інвестицій на розвиток підприємств галузі; створення нових виробництв як на базі діючих підприємств за рахунок нових конструкцій та технічного переоснащення, так і створення нових виробництв за рахунок зовнішніх та внутрішніх інвестицій; забезпечення нарощування обсягів виробництва та збільшення випуску товарів; освоєння виробництва нової конкурентоспроможної продукції.

Водночас, стабільне соціально-економічне зростання в регіоні може бути досягнуто лише на інноваційній основі. Нажаль у Закарпатській області рівень інноваційної активності підприємств залишається вкрай низьким. Динаміка впровадження інновацій на промислових підприємствах Закарпатської області у 2005-2013 рр. свідчить про зменшення їх інноваційної активності. За винятком 2008 р. та 2009 р, де було зафіксовано активіза-

цію інноваційних процесів на промислових підприємствах області, однак це недостатньо для вирішення критичної ситуації щодо високого ступеня зношеності наявного технологічного обладнання, яке використовують у своїй діяльності промислові підприємства. Так, якщо у 2006 р. їх кількість становила 31 підприємство, у 2009 р. – 36, то у 2013 р. зменшилась до 15, що становить 6,9% від загальної кількості промислових підприємств області [5]. Це вказує на незадовільний рівень інноваційної діяльності на більшості підприємств, тобто низький у порівнянні із їх потенційними можливостями.

Слід вказати, що основними причинами невисокого рівня інноваційної діяльності на підприємствах області є: нестача власних коштів та недостатня фінансова підтримка держави; великі витрати на нововведення, недосконалість законодавчої бази в інноваційній сфері; нестача інформації про нові технології та ринки збуту зношення устаткування; відсутність механізму надання пільг промисловим підприємствам, які впроваджують і реалізують інноваційну продукцію; не поширена практика надання інноваційним підприємствам середньострокових кредитів зі зниженою кредитною ставкою.

Щодо обсягу реалізованої інноваційної продукції, то за період 2006-2013 рр. він збільшився у 8 разів, а саме з 153,7 млн грн. до 1363,9 млн грн., що становить 15,5% від загального обсягу промислової продукції. Позитивною тенденцією в інноваційній сфері є вища частка обсягу реалізованої інноваційної продукції області порівняно з середнім значення цього показника по Україні. Основний обсяг реалізованої інноваційної продукції у 2013 р. припадає на галузь машинобудування, яка займає близько 92%. Негативною тенденцією є суттєве скорочення обсягів виготовленої інноваційної продукції підприємствами харчової промисловості та хімічної промисловості. Так, якщо у 2006 р. на харчову галузь припадало 13,7% реалізованої інноваційної продукції, то починаючи з 2010 р. вона суттєво скоротилась, і у 2013 р. становила лише 2,7%. Поряд з тим, присутній і той факт, що більшість реалізованої інноваційної продукції була новою тільки для підприємства (90,95% від її загального обсягу), а принципова нова продукція, тобто та, що була новою для ринку є незначною і займає лише 9,05% від загального обсягу інноваційної продукції.

Варто підкреслити, що вагому роль в активізації економічної діяльності відіграють інвестиційні кошти, адже без сторонньої фінансової допомоги не можливо вирішити поточні питання організаційного та технологічного характеру на підприємствах області. Обсяг прямих іноземних інвестицій за період 2006-2013 рр. збільшився у 1,7 рази, а саме з 242,2 тис. дол. США до 407,2 тис. дол. США. Лідерами інвестування економіки області є партнери з Японії, Кіпру та Австрії. Однак зростання обсягів надходження іноземних інвестицій у галузі промисловості є нестабільними, тобто інвестори

вкладають кошти під певні конкретні проекти та будівництво нових виробництв. Тому, в один рік іноземні інвестори пріоритет надають одним галузям промисловості, а в інший – іншим. У 2012-2013 рр. найбільша кількість іноземних інвестицій була вкладення у машинобудування, а саме 56,04% та 40,46% загального обсягу іноземних інвестицій. На другому місці перебуває харчова промисловість, яка склала у 2013 р. 32,72% від загального обсягу іноземних інвестицій. Отже, основними видами промисловості, де найбільш стабільно спрямовується значна частка іноземних інвестицій є машинобудування та харчова промисловість. Найменш привабливою для іноземних інвесторів є виробництво коксу.

Не менш важливим аспектом оцінювання структурних змін є аналіз відтворювальної структури економіки. У відтворювальній структурі Закарпатської області переважає проміжне споживання, частка якого коливається в межах від 54,8% у 2006 р. до 60,52% у 2013 р. Висока частка проміжного споживання є свідченням високої матеріало – та ресурсовитратності економіки й енергоємності ВРП регіону. Така ситуація в економіці області зумовлена високими цінами на сировину, матеріали, паливно-енергетичні ресурси; відсутністю ефективних заходів щодо ресурсозбереження; низьким технологічним рівнем виробництва; низьким рівнем інвестиційної та інноваційної активності тощо. Тобто, це свідчить, проте, що в економіці області переважають низькотехнологічні види діяльності, а відповідно є присутній випуск товарів з низькою доданою вартістю.

Найбільший вплив на рівень розвитку регіону серед економічних чинників має валова додана вартість, що містить у собі первинні доходи, що створюються учасниками виробництва. Отже, розглянемо структуру та прогноз ВДВ за видами економічної діяльності (рис. 2). Валова додана вартість за усіма видами економічної діяльності впродовж 2006-2013 рр. зросла у 2,7 рази (з 7558 млн. грн. до 19303 млн. грн.). Найбільшу частку ВДВ створюють торгівля, промисловість, сільське господарство та діяльність транспорту і зв'язку. Найменший вклад дає комунальна сфера та фінансова діяльність [2].

Згідно результатів проведеної оцінки питома вага валової доданої вартості промисловості регіону у 2013 р. складала 22,2%. Досліджуючи динаміку питомої ваги валової доданої вартості, було виявлено, що частка промисловості була найвищою у всі аналізовані роки, що свідчить про домінуючу її роль у складі господарського комплексу регіону.

Щодо питомої ваги валової доданої вартості сільського господарства, мисливства та лісового господарства, то в 2013 р. вона склала 18,5%, що також свідчить про зростання цих видів економічної діяльності, оскільки у 2006 р. цей показник становив лише 14,9%. Як бачимо, відбувається

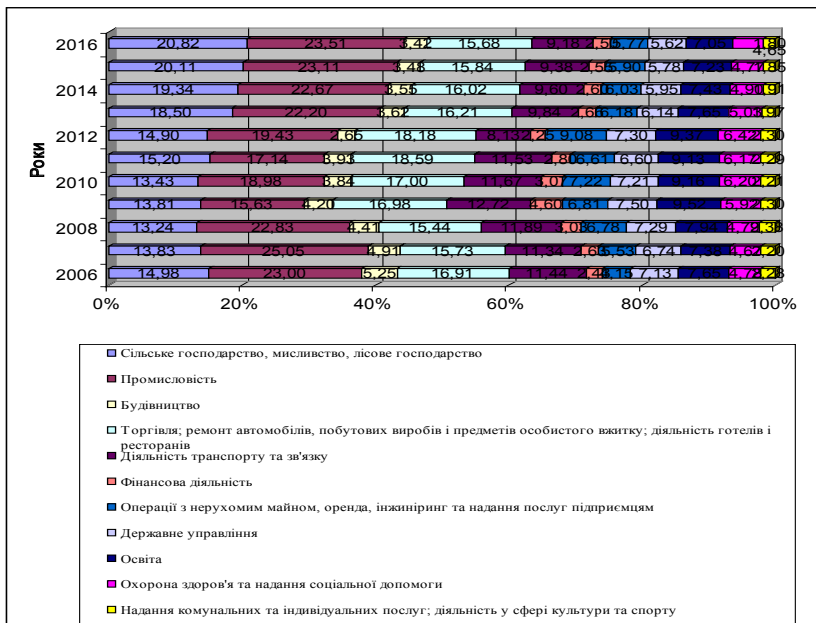

Рис. 2. Зміна та прогноз структури валової доданої вартості (за видами економічної діяльності)

Складено автором на основі: [1-2].

динамічне зростання даного виду економічної діяльності. Необхідно також вказати про значну питому вагу валової доданої вартості створює торгівля, ремонт автомобілів, побутових виробів і предметів особистого вжитку, діяльності готелів і ресторанів (16,2%).

Водночас у 2013 р. на валову додану вартість у сфері транспорту та зв'язку припадало 9,8%, освіту – 7,6%, державне управління – 6,1%, операції з нерухомим майном – 6,2, охорону здоров'я – 5,03%. Найменшу ж частку займала фінансова діяльність – 2,6% та надання комунальних послуг – 1,9%. Окрім цього, у 2013 р. відбулося поступове зменшення питомої ваги валової доданої вартості у сфері транспорту та зв'язку і будівництва на 1,6% при порівнянні з аналогічним показником за 2006 р.

Слід констатувати, що прогноз структури валової доданої вартості за видами економічної діяльності показує, що упродовж трьох наступних років спостерігатиметься незначна тенденція до скорочення частки будівництва, торгівлі, сфери транспорту та зв'язку, державного управління,

фінансової діяльності, надання комунальних послуг, операцій з нерухомим майном, освіті, охороні здоров'я. Натомість по інших видах економічної діяльності простежуватиметься певна тенденція до зростання, зокрема у сільському господарстві, промисловості тощо. Це є свідченням певної стабільності розвитку економічної системи області та того, що радикальні структурні зрушення в найближчій перспективі не очікуються.

Висновки. Підсумовуючи вище наведенні результати дослідження можна зробити висновок про те, що структурні зрушення в економіці регіону у 2006 –2013 рр. характеризуються як позитивними, так і негативними тенденціями. Зокрема, за прогнозною оцінкою структури валової доданої вартості достатньо швидкими темпами розвиватиметься сфера промисловості та сільського господарства. Негативним аспектом, варто вважати несуттєве скорочення в структурі валової доданої вартості сфери послуг. З огляду на це, виникає необхідність корегування структурних процесів, в т. ч. зменшення негативних наслідків таких змін та спонтанності їх протікання. Для запобігання окреслених проблем і проведення структурної корекції економіки Закарпатської області варто сприяти розвитку промислової та будівельної діяльності, як галузям, які є базовими для формування реального сектора економіки. Це передбачає прийняття відповідних програмно-цільових документів розвитку, формування відповідного інвестиційного середовища в регіоні. Основну увагу слід приділити створенню та підтримці розвитку високотехнологічних галузей промисловості (машинобудуванню). Водночас потрібно впроваджувати енерго – та ресурсозберігаючі технології, а також сприяти розвитку та використанню альтернативних джерел енергії в промисловості області. Разом з тим, потрібно зважати на специфіку структурного розвитку економіки та будівельної сфери області, адже ця галузь лишаються другопріоритетною, оскільки оцінка прогнозу їх розвитку дає відчутне падіння виробництва. Очевидно, що за таких умов необхідно сприяти перерозподілу ресурсів в бік сектору сфери послуг та фінансів. Оскільки саме вони виконують транзакційну функцію та генерують найбільшу кількість інновацій здатних на якісну зміну структурних перетворень у регіоні. Відповідно слід посилено розвивати галузі сфери послуг, які займають домінуючу частку в структурі виготовленого продукту та реалізації товарів та послуг області, в т. ч. що не потребують значних інвестиційних витрат.

Одночасно, потрібно створювати сприятливі умови розвитку для виготовлення конкурентоспроможної сільськогосподарської продукції, яка задовольнятиме попит як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Водночас за умови розвитку економічних зв'язків між Україною

та ЄС варто підтримувати розвиток екологічного органічного сільського господарства Закарпатської області. Не менш важливим у розвитку сільського господарства регіону є наукове ведення агропромислового виробництва, а також забезпечення комплексного та сталого розвитку сільських територій через використання спільних коштів як державного, так і місцевого бюджетів. Тому доцільним було б за таких умов оновлення матеріально-технічної бази сільськогосподарського виробництва регіону.

Список використаних джерел

1. Головне управління у Закарпатській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.uz.ukrstat.gov.ua
2. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua
3. Праця у Закарпатській області : стат. щорічник. – Ужгород : Головне упр. статистики у Закарпатській області, 2014. – С. 95.
4. Промисловий комплекс Закарпаття : стат. зб. – Ужгород : Головне упр. статистики у Закарпатській області, 2013. – С. 60.
5. Інноваційна діяльність області : стат. зб. – Ужгород : Головне управління статистики у Закарпатській області, 2014. – С. 103.

Habrel M. S. Research of structural changes in the economy of the Transcarpathian region.

The analysis of sectoral, reproductive and of a particular branch structure of economy of the Transcarpathian region is carried out. On the basis of calculation of integral coefficient of structural changes on basic economic performance indicators intensity of structural changes is expected in the economy of region. Outlined prospects and basic directions of structural changes, what necessary for achievement growths of economy of region.

Keywords: structural proportions, structural changes, gross value added, industry, region, branch structure, sectoral structure, reproductive structure.

Габрель М. С. Исследование структурных сдвигов в экономике Закарпатской области.

Осуществлен анализ секторной, воспроизводительной и отраслевой структуры экономики Закарпатской области. На основе расчета интегрального коэффициента структурных сдвигов по основным показателям экономической деятельности рассчитана интенсивность структурных изменений в экономике региона. Очерченно перспективы и основные направления структурных изменений, которые необходимы для достижения роста экономики региона.

Ключевые слова: структурные пропорции, структурные сдвиги, валовая добавленная стоимость, промышленность, регион, отраслевая структура, секторная структура, воспроизводительная структура.